

Keslová, Tereza

Kostas Uranis

In: Keslová, Tereza. *Řecká poezie 20. let 20. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 8-38

ISBN 978-80-210-6435-5; ISBN 978-80-210-6438-6 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/128700>

Access Date: 21. 03. 2025

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Kostas Uranis

„Ο Ουράνης ταξιδεύει και μᾶς ταξιδεύει μέσα στὸν κόσμον τοῦ ἀνεκπλήρωτου γιατί ὁ ὄρος τῆς ἐκλήρωσης τοῦ πόθου του εἶναι νὰ μὴν ἐκπληρωθεῖ.“¹¹

ΓΙΑΤΙ

Ποιὰ νὰ ’ναι αὐτὴ ἡ ἀδιάκοπη ποὺ μὲ παιδεύει λύπη,
σὰν κάτι νὰ μοῦ πέθανε, σὰν κάτι νὰ μοῦ λείπει,
καὶ γιατί τάχατε ἡ ψυχὴ ν’ ἀναζητᾶει τὸ κλάμα,
πῶς τὴ δροσιὰ τὰ λούλουδα στὸ θερινὸ τὸ κάμα;
Τί νὰ ’ναι αὐτὸ ποὺ διάφορον μὲ κάνει ἐμένα ἀπ’ ὅλους,
ποὺ θέλει νὰ ’μαι πένθιμος ὅταν γελᾶν οἱ ἄλλοι,
κι αὐτὸ τὸ τόσο ἀνήσυχο μέσα μου σὰν τὸ κύμα,
ποὺ σκάζει καὶ ξανάρχεται σὲ μιὰν αἰώνια πάλη;
Γιατί ὅλα νὰ ’ναι ἀνούσια σὲ μένα, νὰ μὴν ξέρω
τί θέλω καὶ γιατί ὅ,τι χτὲς ποθοῦσα νὰ μ’ ἀφήνει
ἀδιάφορον, σὰν ἡ ζωὴ στα χέρια μοῦ τὸ δίνει;
Κι ἀφοῦ ἡ ζωὴ τόσο πικρὴ μοῦ φαίνεται ἐδῶ κάτω,
γιατί, ὅταν ἀπλώνεται τριγύρω μου τὸ βράδυ,
τὸ δέος αὐτὸ τὸ σύγκορμον στὴ σκέψη τοῦ θανάτου;

11 Sideri, A.: „Ο Κώστας Ουράνης στην κάμψη του αιώνα“. In Uranis, K.: *Ποιήματα. Εκλογή*. Ed. Sideri, A. Athina: Vivliopolion tis Estias, 1993, s. 22.

Životopis¹²

- 1890–1953, * Konstantinopol, vlastním jménem Kostas Nearchos
- vystudoval gymnázium v Nafpliu, studia dokončil v Konstantinopoli
- roku 1908 se usadil v Athénách, ale po krátkém pobytu odjel studovat do zahraničí, před studiem ovšem upřednostňoval bohémský a kosmopolitní způsob života
- v Paříži u něj propukla tuberkulóza, dva roky se léčil ve švýcarském sanatoriu v Davosu, kde se také seznámil se svou první ženou, Portugalkou Manuelou Santiago, manželství ovšem nevydrželo, jeho druhou manželkou se stala roku 1930 spisovatelka a literární kritička Eleni Negreponi, jež používala pseudonym Alkis Thrylos
- od roku 1920 žil v Portugalsku, kde působil jako řecký vyslanec, o čtyři roky později se vrátil do Athén a začal pracovat jako novinář
- ředitel Eleftheros Logos, spolupráce s periodiky Numas, Dafni, Elefthero Vima, Grammata, Kalitechnis
- často cestoval, ale postupně se jeho zdravotní stav zhoršil (i následkem německé okupace Řecka), byl proto nucen zanechat cest do zahraničí
- zemřel roku 1953 následkem srdeční příhody

¹² *Βιογραφικό σημείωμα. Κώστας Ουράνης*. [online] [cit. 18. ledna 2013]. Dostupné z: <<http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=461&t=300>>.

Dílo¹³

- Uranis se o literaturu zajímal již od dětství, oficiálně vstoupil na literární scénu roku 1909, kdy vydal svou první básnickou sbírku *Σαν Όνειρα*, od té se však později distancoval a za svou prvotinu považoval následující sbírku *Spleen* vydanou roku 1912 – právě tato sbírka uvádí na literární scénu básníky generace 20. let, následovaly sbírky básní *Νοσταλγίες* (1920) a *Αποδημίες*, jež sestává z básní publikovaných v časopisech a novinách, jež byly shromážděny a vydány až po Uranisově smrti roku 1953
- věnoval se též próze a cestopisům, roku 1918 vydal kritickou studii o Ch. Baudelairovi nazvanou *Κάρολος Μπωντλαίρ*, Baudelaira lze považovat za jeho hlavní básnický vzor
- vlivy na jeho poezii – Charles Baudelaire, Edgar Allan Poe, Jules Laforgue, někteří méně známí francouzští a belgičtí básníci (H. Spiess, A. Spire, G. Rodenbach)
- po celý život zůstal zcela odevzdán době francouzských básníků, v této atmosféře si vytvořil svůj básnický projev
- charakteristická témata jeho poezie – nuda, samota, strach ze smrti, cestování, milostná dobrodružství, nostalgie, honba za nedosažitelnými sny

¹³ Βιογραφικό σημείωμα. Κώστας Ουράνης. [online] [cit. 18. ledna 2013]. Dostupné z: <<http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=461&t=300>>.

Τέματα

1. nuda

- Uranisova nuda souvisela s jeho přítomností, vycházela z vědomí, že nikdy nemůže dosáhnout oné iluze, chiméry, za níž se celý svůj život hnal

„Η πλήξη είναι άνησυχία, κι όχι άπάθεια.“

Marie Léneru¹⁴

„Η ζωή μαυρίζει στην έπαφή της με την άλήθεια, σαν τὸ άμφίβολο μανιτάρι στὸν άέρα, όταν συνθλίβεται. Και τότε γεννιέται ή πλήξη τοῦ ζήν, ὄχι ή περαστική πλήξη. Όχι ή πλήξη από κούραση, ὄχι ή πλήξη ποὺ βλέπει κανείς την πηγή της, ούτε ή πλήξη ποὺ ξέρει τὰ ὄρια της. Μά ή τέλεια εκείνη πλήξη, ή καθαρή πλήξη, ή πλήξη εκείνη ποὺ δέν έχει για αίτία την άτυχία ή την άναπηρία – ή πλήξη εκείνη, τέλος, ποὺ δέν έχει άλλη ύπόσταση από την ίδια τή ζωή· και δέν έχει άλλη αίτία από την ὄξυδέρκεια. Η άπόλυτη αυτή πλήξη δέν εἶναι καθ' έαυτήν, παρὰ ή ζωή ὀλόγυμνη όταν άύτοθεωρεῖται με διαύγεια.“

Paul Valéry¹⁵

14 Převzato z: Karavias, P.: „Κ. Ουράνης: Πρόσωπο, προσωπίο, σκιά“. In *Οκτώ μορφές*. Athina: Ikaros, 1979, s. 99.

15 Ibid. 99–100.

Úryvek dopisu, jenž od Uranise obdržel jeho přítel Panos Karavias v lednu 1925, kdy byl Uranis velvyslancem v Portugalsku:

„Πάει τώρα μερικὸς καιρὸς ποὺ οἱ ψυχικὲς μου καταστάσεις γίνονται ὄλο καὶ πιὸ σκυθρωπές. Ἡ μελαγχολία στὴν ὁποία πέφτω, δὲν εἶναι ἐκείνη ποὺ ἀφήνει ἓνα κατακάθισμα ἡδονῆς. Εἶναι πικρὴ κι ἀνήσυχη, σχεδὸν ἐφιαλτικὴ· δὲν κάνω παρὰ νὰ ψιθυρίζω στὸν ἑαυτὸ μου τὸ στίχο τοῦ Βερλαίν:

Mon Dieu, la vie est là: simple et tranquille.

Ἀδύνατος ὁμως νὰ τὴν ζήσω. Πέφτω νὰ κοιμηθῶ μὲ μιὰ γεύση στάχτης στὸ στ'μα μου, ὅταν σηκώνομαι, τὴν ξαναβρίσκω. Ἄ! αὐτὸ τὸ καθημερινό, τὸ ἀδιάκοπο κύμα τῆς πικρίας ποὺ χτυπάει τυφλὰ κι ἐπίμονα μέσα στὴν σκέψη μου! Ὅλα μ' ἐνοχλοῦν, ὅλα μοῦ εἶναι ἀφόρητα: οἱ ἄλλοι κι ὁ ἑαυτός μου. Σὲ τίποτα δὲν βρίσκω ἐνδιαφέρον. Καταπιάνομαι κάτι: μιὰ διασκέδαση, ἓνα φλέρτ, ἓνα τραγούδι – καὶ τ' ἀφήνω κουρασμένος, ἀπογοητευμένος, σχεδὸν ἀηδιασμένος... Μιὰ ἀνεξήγητη, μιὰ σχεδὸν γυναικεία *langueur*, ποὺ ἐπειδὴ δὲν ἔχει αἰτία, δὲν ἔχει καὶ φάρμακο. Προσπαθῶ, ὅσο μπορῶ, ν' ἀντιδράσω: συχνάζω στὰ κοσμικὰ τσάγια κι ἀκούω ὑπομονετικὰ διάφορες γριὲς κοντέσσεσ νὰ μοῦ μιλᾶν κατὰ τῆς Δημοκρατίας, πέφτω ἀπὸ τὴ μιὰ γυναίκα στὴν ἄλλη, πηγαίνω στὶς νυχτερινὲς λέσχεσ γιὰ νὰ ζαλιστῶ ἀπὸ τζᾶζ-μπάντ, χαρτοπαίζω, ἀλλὰ τίποτα...“¹⁶

16 Karavias, P.: *Κώστας Ουράνης. Το πρόσωπο, το προσωπείο και η σκιά. Ένα δοκίμιο και 19 γράμματα του ποιητή*. Athina: Difros, 1958, s. 69–78.

2. smrt

- Uranis se od mládí cítil být úzce svázaný se smrtí, celý život se potýkal s tuberkulózou a astmatem¹⁷
- pocit přítomnosti smrti v něm vyvolával podzim a zima, opuštěné zahrady, osamocené místnosti¹⁸

ΔΕΙΛΙΝΑ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

Στὰ δειλινὰ τὰ πένθιμα καὶ φθινοπωρινά,
ὅταν χτυπάει στὰ τζάμια τους θρηνητικὰ ἡ βροχὴ
κι ἐνῶ στὴν πόλη ἐσπερινοὺς βαροῦν ἀργὰ οἱ καμπάνες,
παίρνομε μιὰ παράδοξην οἱ Κάμαρες ζωή.

Ὁ παγερός, ποὺ ἀπ' τὶς κλειστὲς πόρτες γλιστράει,
ἀέρας
κούφιων βημάτων φέρνει ἀχούς καὶ ψίθυρους σβησμένους,
ποὺ κάνουν ὅποιον νείρεται ν' ἀναθημᾶται ξάφνου
ἀγάπες χρόνων παλαιῶν καὶ φίλους πεθαμένους.
Καὶ τότες μὲς στὸ σούρουπο οἱ Κάμαρες γειμίζουν
φαντάσματα ποὺ στοὺς θαμποὺς καθρέφτες
καθρεφτιοῦνται,
ἐνῶ οἱ κουρτίνες οἱ βαριές — κοιτάζτε τις! — κουνιοῦνται
κι ἐνῶ τὰ ρόδα ποὺ ἔγερναν στὰ βάζα ξεχασμένα
φυλλορροοῦνε ἄξαφνα μὲ μιὰ στερνὴ εὐωδία

σὰ νὰ περάσαν πάνω τους δάχτυλα κάποια κρύα...

¹⁷ Karavias, 1979, s. 97.

¹⁸ Markakis, P.: *Κώστας Ουράνης: Ο ψυχικός και πνευματικός του κόσμος. Ψυχογραφικό δοκίμιο*. Athina: Vivliopolion tis Estias, 1969, s. 106.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ ΠΑΡΚΟ

Ὦ! πόσον εἶναι πένθιμο μὲς στὴ βροχὴ τὸ πάρκο,
μὲ τὰ χλωμὰ λουλούδια τοῦ ποῦ γέρνουν λαβωμένα
καὶ τὰ βρεγμένα ἀγάλματα ποῦ γύρω τους σαπίζουν
σωροὶ τὰ φύλλα ποῦ ἔφερε ὁ ἀγέρας μαραμένα...
Οἱ λεωφόροι τοῦ, ἔρημες, ἀπέραντες καὶ κρύες,
φαντάζουν, μέσα στὸν τεφρό, στυγνὸν ὀρίζοντά τοῦ
— μὲ τὰ ψηλὰ τὰ δέντρα τοὺς γυμνά, σκελετωμένα —,
σὰ νὰ ὀδεύουν στὸ βουβὸ βασίλειο τοῦ θανάτου.
Τριγύρω ἀπ' τὴς δεξαμενὲς οἱ ἀρχαϊκὲς ὑδρίες

πλέον δὲν καθρεφτίζονται, ὅπως τὰ καλοκαίρια,
μὲ τ' ἄσπρα ποῦ κατέβαιναν νὰ πιοῦνε περιστέρια:
μόνο τοῦ ἀναβρυτήριου τὸ μουσικὸ τὸ κλάμα,
μαζὶ μὲ τὴν ψιλὴ βροχὴ καὶ μὲ τὸν κρύο ἀγέρα,
σκορπιέται μάταιο στὴ γυμνή, σπαραχτικὴν ἡμέρα.

ΘΑ ΠΕΘΑΝΩ ΞΕΝΑ ΠΕΝΘΙΜΟ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ ΔΕΙΛΙ...

Θὰ πεθάνω ἕνα πένθιμο τοῦ φθινόπωρου δεῖλι
 μὲς στὴν κρύα μου κάμαρα ὅπως ἔζησα: μόνος·
 στὴ στερνὴν ἀγωνία μου τὴ βροχὴ θὲ ν' ἀκούω
 καὶ τοὺς γνώριμους θόρυβους ποὺ σκορπάει ὁ δρόμος.

Θὰ πεθάνω ἕνα πένθιμο τοῦ φθινόπωρου δεῖλι
 μέσα σ' ἐπιπλα ξένα καὶ σὲ σκόρπια βιβλία,
 θὰ μὲ βροῦν στὸ κρεβάτι μου, θὲ νὰ ῥθει ὁ ἀστυνόμος,
 θὰ μὲ θάψουν σὰν ἄνθρωπο ποὺ δὲν εἶχε ἱστορία.

Ἀπ' τοὺς φίλους ποὺ παίζαμε πότε-πότε χαρτιά,
 θὰ ρωτήσῃ κανένας τους ἔτσι ἀπλά: «Τὸν Οὐράνη
 μὴν τὸν εἶδε κανεῖς; Ἐχει μέρες ποὺ χάθηκε...»
 Ὁ ἀπαντήσῃ ἄλλος, παίζοντας: «Μ' αὐτὸς ἔχει
 πεθάνει!»

Μιὰ στιγμή θ' ἀπομείνουνε τὰ χαρτιά τους κρατώντας,
 θὰ κουνήσουν περίλυπα καὶ σιγὰ τὸ κεφάλι·
 θὲ νὰ ποῦν: «Τ' εἶναι ὁ ἄνθρωπος! Χτὲς ἀκόμα ἐζοῦσε...»
 — καί, βουβοί, στὸ παιχνίδι τους θὰ βαλθοῦνε καὶ πάλι.

Κάποιος θὰ ἔναι συνάδελφος στὰ «ψιλὰ» ποὺ θὰ γράψῃ
 πὼς «προώρως ἀπέθανεν ὁ Οὐράνης στὴν ξένην,
 νέος γνωστός στοὺς κύκλους μας, ποὺ κάποτε εἶχε
 ἐκδώσει
 μιὰ συλλογὴ ποιήματα πολλὰ ὑποσχομένην».

Κι αὐτὴ θὰ ἔναι ἡ μόνη τοῦ θανάτου μου μνεῖα.
 Στὸ χωριό μου θὰ κλάψουνε μόνο οἱ γέροι γονιοὶ μου
 καὶ θὰ κάνουν μνημόσυνο μὲ περισσίους παπάδες,
 ὅπου θὰ ἔναι ὅλοι οἱ φίλοι μου — κι ἴσως-ἴσως οἱ ὄχτροί
 μου.

Θὰ πεθάνω ἕνα πένθιμο τοῦ φθινόπωρου δεῖλι
 σὲ μιὰ κάμαρα ξένη, στὸ πολύβοο Παρίσι·
 καὶ μιὰ Κέττυ, θαρρώντας πὼς τὴν ξέχασα γι' ἄλλην,
 θὰ μοῦ γράψῃ ἕνα γράμμα — καὶ νεκρὸ θὰ μὲ βρῖσει...

ΠΑΨΕΤΕ ΠΙΑ...

Πάψετε πιά νὰ ἐκπέμπετε τὸ σῆμα τοῦ κινδύνου,
τοὺς γόους τῆς ὑστερικής σειρήνας σταματεῖστε
κι ἀφήστε τὸ πηδάλιο στῆς τρικυμίας τὰ χέρια:
τὸ πιὸ φριχτὸ ναυάγιο θὰ ἦταν νὰ σωθοῦμε!

Τί; Πάλι νὰ γυρίσουμε στὴν βαρετὴν Ἰθάκη,
στὶς μίζερες τὶς ἔγνοιες μας καὶ τὶς φτηνὲς χαρὲς μας
καὶ στὴν πιστὴ τῆ σύντροφο, ποὺ σὰν ἰστὸν ἀράχνης
ὑφαίνει τὴν ἀγάπη τῆς γύρω ἀπὸ τὴ ζωὴ μας;

Πάλι νὰ ξέρουμε ἀπὸ πρὶν τὸ αὔριο τί θὰ ᾿ναι
καὶ νὰ μὴ νιώθουμε καμιὰ λαχτάρια ν' ἀνατεῖλει,
πάλι σὰν τοὺς ἀνήλιαστους καρπούς, ποὺ μαραζώνουν
καὶ πέφτουν σάπιοι κατὰ γῆς νὰ μοιάζουν τὰ ὄνειρά μας;

Ἡ τόλμη ἀφοῦ μᾶς ἔλειψε (καὶ θὰ μᾶς λείπει πάντα!),
νὰ βγοῦμε, μόνοι, ἀπ' τὴ στενὴ καὶ τὴ στρωτὴ μας κοίτη
κι ἐλεύτεροι, σὰν ἄνθρωποι στὴ χαραυγὴ τοῦ κόσμου,
τοὺς ἄγνωστους νὰ πάρουμε καὶ τοὺς μεγάλους δρόμους,

μ' ἀνάλαφρη περπατησιὰ σὰν τοῦ πουλιοῦ στὸ χῶμα
καὶ τὴν ψυχὴ μας ριγηλὴ σὰ φυλλωσιὰ στὴν αὔρα,
τουλάχιστο ἄς μὴ χάσουμε τὴν εὐκαιρία τώρα
τὸ παίγνιο νὰ γίνουμε τῶν ἄγριων τῶν κυμάτων

κι ὅπου τὸ φέρει! Ὡς πλόκαμοι μποροῦν νὰ μᾶς τραβήξουν
τὰ κύματα στῆς θάλασσας τὰ σκοτεινὰ τὰ βύθη,
μὰ καὶ μποροῦν, στὴ φόρα τους, νὰ μᾶς σηκώσουν τόσο
ψηλὰ — πού μὲ τὸ μέτωπο ν' ἀγγίξουμε τ' ἀστέρια!...

ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΟΙ ΚΗΠΟΙ

Ὁ νοῦς μου πάει στοὺς παλιούς, λησμονημένους κήπους,
 ὅπου ψηλοὶ καὶ ξέθωροι τοῖχοι τοὺς περιφράζουν
 καὶ πὺ πολλῶν φθινόπωρων τὰ μαραμμένα φύλλα
 τὸ χῶμα τους καὶ τὶς νεκρὲς δεξαμένες σκεπάζουν.

Στὰ γερασμένα τὰ κορμιὰ τῶν ἀψηλῶν τους δέντρων
 ὁ σερπετὸς ἐθέριεψε κισσὸς καὶ τὰ ἄχει πνίξει
 καὶ τόσες χειμωνιάτικες τὰ μούσκεψαν βροχὲς
 πὺ μούχλα πρασινόμαυρη κι ὄργη τὰ ἄχει τυλίξει.

Ἄγρια χορτάρια κρύψανε τ' ἀρχαῖα μονοπάτια
 καὶ μιὰ ἡσυχία θανατερὴ γιὰ πάντα εἶναι ἀπλωμένη:
 κάτου ἀπ' τοὺς ἴσκιους οἱ καρποὶ ζαρώνουν πρὶν
 γουρμάσουν
 καὶ πέφτουν, μάταιοι, στοὺς σωροὺς τῶν φύλλων
 σαπισμένοι.

Ὁ νοῦς μου πάει στοὺς παλιούς, λησμονημένους κήπους,
 ὅπου τοῦ κόσμου ὁ θόρυβος σβησμένος πάντα φτάνει
 — κήπους κατάκλειστων σπιτιῶν, ὅπου οἱ κύριοί τους,
 ποιὸς ξέρει! ξηνητεύτηκαν εἴτ' ἔχουνε πεθάνει

καὶ τώρα ἀπάτητοι, βουβοὶ, γεμάτοι σάπια φύλλα,
 δίχως ποτέ τους τίποτα πλέον νὰ περιμένουν
 ἀπ' τὶς λαμπρὲς τὶς Ἄνοιξες πὺ ἀδιάφορες περνᾶνε,
 κάθε φθινόπωρο θαρρεῖς καὶ πιότερο πεθαίνουν·
 κι ὅπου, ἂν κανένα κάποτε τύχει κι ἀνθίσει ρόδο,
 τὴ μυρωδιά του σὰ λυγμὸ τὴν παίρνουν οἱ ἀγέρες;
 λὲς κι εἶναι τὸ νοσταλγικὸ τὸ Φάντασμα τῶν Κήπων,
 πὺ κλαίει τὶς ἀλλοτινὲς, ἀγύριστες ἡμέρες...

3. samota

- ačkoli to byl společenský člověk, často obklopený přáteli, neustále se cítil osamělý¹⁹
- osamělost v Uranisově poezii úzce souvisí se smrtí, vyvolává myšlenky na ni
- básně jsou často adresovány Samotě nebo básníkovi vlastní duši

ΜΟΝΑΞΙΑ

Σὰ νύχτα ἀγρύπνιας πένθιμη κι ἀτέλειωτη, σὰ νύχτα
γεμάτη ἀπὸ μυστήριο καὶ σιωπὴ ἢ Ζωὴ μου.
Ἀμίλητοι καὶ σκεφτικοὶ στὴν τρομερὴ ἠσυχία,
τί, ποὺ δὲν ἔρχεται, νὰ ῥθει προσμένουμε, ψυχὴ μου;
Περνᾶν βαριὲς ἀπὸ κενὸ καὶ προσδοκία οἱ ὥρες,
στ' αὐτιά μου, ποὺ ἀφογκράζονται, καμιὰ ἠχώ δὲ σβήνει·
καὶ μόνο, σὰ σὲ κάμαρα νεκροῦ ἓνα ρολόγι,
χτυπάει ἡ καρδιά μου ἠχερὰ στὴν παγερὴ γαλήνη.
Στοὺς διαδρόμους τοῦ καιροῦ κανένα πλεόν βῆμα
δὲν ἀντηχεῖ καὶ μοιάζουμε σὰ ζωντανοὶ σὲ μνήμα,
ποὺ γύρω τους ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ ἀποτραβιέται...
Χαρὲς, ἀγάπες, χίμαιρες, πόσο μακρὰ εἶστε τώρα!
Στὴ νύχτα τὴν ἀπέραντη τὸ πόσο εἶμαι μόνος!

Ὅλα μᾶς ἀπαράτησαν, ψυχὴ μου, — ὡς κι ὁ Πόνος.

¹⁹ Karavias, 1979, s. 106.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

...Καὶ τώρα,
 ἔλα πάλι, σταθερὴ καὶ παλιὰ ἐσὺ συντρόφισσα
 τῆς ζωῆς μου τῆς ἄχαρης, Μοναξιά, καὶ τῆς στείρας,
 σκεπτικοὶ καὶ βουβοὶ καθὼς πάντα, ἄς καθίσουμε —
 τώρα ποὺ ἦρθε τὸ σούρουπο — στὴ μισόγυρτη θύρα
 τοῦ σπιτοῦ μας ποὺ ὀρφάνεψαν ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Μοίρα,
 σὰ δυὸ γέροι γονεοί, πού, σκυφτοὶ στὸ κατώφλι τους,
 πρὶν τοὺς ἔρθει τὸ μήνυμα τοῦ χαμοῦ τῶν παιδιῶν τους,
 συνηθίζαν, στηλώνοντας πρὸς τὸ βράδυ τὰ μάτια,
 νὰ προσμένουν τα, πλάθοντας ἐρχομῶν πανηγύρια,
 καὶ πού, πάλι σὰν ἔμειναν μὲς στὸν κόσμον μονάχοι,
 ἀπ' ἀρχαία συνήθεια στὸ κατώφλι τους γέρνουν —
 ὅταν πέφτει τὸ σούρουπο σὰ βραχνὰς στὴν ψυχὴ τους —
 καί, ξεχνώντας τὰ μάτια τους σὲ φαντάσματα ὀνείρων,
 καρτερᾶνε τὸ Θάνατο, στωικά, νὰ τοὺς πάρει...

ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ

Ψυχὴ μου, μένε ἀδιάφορη στὰ γύρω σου καὶ σ' ὅλους
 τοὺς ἄνθρωπους ποὺ ἀγκομαχᾶν σέρνοντας τὴ ζωὴ
 τους,
 σ' ἐκείνους ὅπου ἀπ' τὴ χαρὰ σὰ μὲ κρασὶ μεθᾶνε
 κι ὅσους στὴν ἴδια στέκονται ψηλὰ ἐκτίμησή τους·
 σ' ὅσους τὸν πόνο τους μπροστὰ στὸν κόσμον ὅλον κλαίνει
 γιὰ πρὸς τὸν ἄδειον οὐρανὸ τὰ χέρια τους υψώνουν
 καὶ σ' ὅλους ὅσους στὴ ζωὴ βάλαν σκοπὸ νὰ φτάσουν
 καὶ σέρνονται, παρακαλοῦν, προδίνουνε, ἰδρώνουν.
 Πέρνα ἀπὸ μέσα τους ψυχρὴ καὶ μακρινὴ ὡς κυρία
 πού, ὅταν στὸ δρόμο οἱ πρόστυχοι ζητᾶν νὰ τῆς μιλήσουν,
 μαζώνεται ἀκατάδεχτη γιὰ νὰ μὴν τὴν ἀγγίσουν·
 κι ἀπ' τὸν ἐξώστη τῆς Ζωῆς κοίταζε μὲς στὸν κόσμον,
 ἔτσι καθὼς οἱ εὐγενεῖς τοὺς χωρικοὺς κοιτάζαν,
 ὅταν κάτου ἀπ' τοὺς πύργους των, τίς σκόλες,
 διασκεδάζαν.

ΕΙΝΑΙ ΩΣ ΝΑ ΖΩ...

Εἶναι ὡς νὰ ζῶ σ' ἀπόμερο καὶ σκεβρωμένο σπίτι
ἕναν βαρὺ κι ἀτέλειωτο χειμῶνα — ποὺ τὰ χιόνια
σωριάζουν τὴν κατάλευκη, ληθαργικὴ σιωπὴ τους
στὰ ἔρημα τὰ λιακωτὰ καὶ τ' ἄδεια τὰ μπαλκόνια·

κι εἶναι ὡς νὰ κάθεται, σκυφτὴ καὶ πένθιμη, ἡ ψυχὴ μου,
μέσ' ἀπ' τὸ σπίτι νὰ κοιτάει τὴ νέκρα τοῦ χειμῶνα,
ὅπως πίσω ἀπ' τὸ τζάμι τῆς θὰ κοίταζε ἔρμο δρόμο
μιὰ γριὰ γυναίκα, πιὸ θαμπὴ κι ἀπὸ θαμπὴν εἰκόνα...

- samotě, obavě ze smrti a nudě se snažil Uranis čelit různými způsoby – formu úniku z nepříjemné reality pro něj měla vidina každého nového zážitku – cestování, dobrodružství, navazování milostných vztahů, pro vše z toho se dokázal rychle nadchnout, ovšem účinek byl jen krátkodobý a po jeho skončení se propadal do větší deprese, již se snažil zacetit novou výzvou, novým prožitkem; často také hledal útěchu ve vzpomínkách²⁰

20 Markakis, 1969, s. 117.

4. cesty

- vedle N. Kazantzakise byl Uranis jedním z největších cestovatelů mezi řeckými umělci²¹ – časté příležitosti k cestování mu poskytovala jeho profese novináře²², o svých cestách napsal řadu cestopisů
- v jeho básních je patrný citelný rozpor mezi prvotním nadšením z nadcházející cesty a zklamáním, jež následovalo již v jejím průběhu
- zálibu v cestování dokládá to, že často používal tematiku námořních cest, námořníků a jejich života

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ ΕΞΟΡΙΑΣ

Σὲ μιὰ τοῦ Βέλγιου ἀκτὴ παντέρημη καὶ κρύα,
κάποια νυχτιὰ οἰκουμενικὴ μ' ἔβγαλεν ἓνα τραῖνο
καὶ χάθηκε, σφυρίζοντας στριγγὰ μὲς στὰ σκοτάδια,
ἀφήνοντάς με στὸ σταθμὸ κατάμονο καὶ ξένο.
Ὡ! πόσο ἦταν πένθιμος κι ἀγριωπὸς ὁ τόπος...
Τὶς μέρες, μόνη συντροφιά τὸ πέταγμα ἑνὸς γλάρου·
τὶς νύχτες, ὁ ἀδιάκοπος ὁ ρόχθος τῶν κυμάτων·
καί, μακριά, τ' ἀπόκοσμο τὸ φῶς ἀγνώστου φάρου.
Κι ἔζησα ἐκεῖ ὀλάκειρο χειμῶνα ἐξορίας,
ἀνάμεσα σ' ἀπλοϊκοὺς ψαράδες ποὺ ἱστοροῦσαν
θαλασσοπεριπέτειες τὰ βράδια ποὺ γυρνοῦσαν,
ἐνῶ ἐγὼ ἀπ' τὸ θαμπὸ τὸ τζάμι τῆς ταβέρνας
ἐκοίταζα μὲ σπαραγμὸ τὰ φωτεινὰ καράβια
ποὺ — μακριὰ — παλεύανε μὲ τὰ ὑγρὰ σκοτάδια...

21 Ibid. 135.

22 Karavias, 1979, s. 105.

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΑ ΚΥΘΗΡΑ

Τ' ώραῖω καράβι, ἔτοιμο στὸ χαρωπὸ λιμάνι,
 γιορταστικά μὲ γιασεμιὰ καὶ ρόδα στολισμένο,
 μὲ τὶς παντιέρες τοῦ ἀλαφριῆς στὴν ἀνοιξιάτικη αὖρα
 καὶ τ' Ὀνειρό μας στὸ χρυσὸ πηδάλιο καθισμένο,
 μᾶς πῆρε γιὰ τὰ Κύθηρα, τὰ θρυλικά, ὅπου μέσα
 σὲ δέντρα καὶ σὲ λουλούδα καὶ γάργαρα νερὰ
 ὑψώνεται ὁ μαρμάρινος ναὸς γιὰ τὴ λατρεία
 τῆς Ἀφροδίτης, — τοῦ ἔρωτα τὴ θριαμβικὴ θεά.
 Μὰ τὸ ταξίδι ἦταν μακρὺ κι ἡ χειμωνιά μᾶς βρῆκε!...
 Οἱ φανταχτὲς κι ἀνάλαφρες παντιέρες μουσκευτήκαν,
 τὰ χρώματα ξεβάψανε καὶ τ' ἄνθη ἔμαραθήκαν
 καί, κάτου ἀπὸ τοὺς ἄξενους τοὺς οὐρανοὺς, τὸ πλοῖο
 ἀπόμεινε ἀκυβέρνητο στὸ κύμα τ' ἀφρισμένο

μὲ τὸ φτωχὸ μας Ὀνειρο στὴν πρῶμνη πεθαμένο.

ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

ὦ Θάλασσα! σὰν ἤμουνα παιδί, ἐξεκινούσα
 ἀπ' τὸ μικρὸ μου τὸ χωριὸ κι ἐρχόμουνα σὲ σένα
 κι ἀπὸ 'να βράχο κοίταζα, ρεμβαστικά, γιὰ ὥρες
 τὰ κύματά σου κάτω μου νὰ σκάζουν ἀφρισμένα.
 Μέσα μου σάλευε ἡ ψυχὴ γιὰ μακρινὰ ταξίδια
 κι ὄνειρευόμουνα λαμπρές, μεγάλες πολιτείες,
 ὅπου θὰ ζοῦσα μιὰ ζωὴ φανταχτερή, παρόμοια
 μ' ἐκείνη πού σὲ ξενικὲς ἐδιάβαζα ἱστορίες.
 Τώρα, ἀπὸ κείνον τὸν καιρὸν ἔχουν περάσει χρόνια·
 τὰ βήματά μου ἔσυρα σὲ πλῆθος ξένους τόπους
 καὶ γνώρισα ὅλες τὶς ζωὲς καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους
 καί, κουρασμένος, ἔρχομαι σήμερα νὰ ξεχάσω
 τῆς παραγμένης μου ζωῆς τὴ μάταιη ἱστορία

μὲς στὴ δική σου, ὦ Θάλασσα, μεγάλη ἀνησυχία

ΤΑΟΡΜΙΝΑ

Όλο λέω νὰ φύγω μιὰν ἡμέρα,
 ὄλο λέω νὰ πάω στὴν Ταορμίνα...
 Σὲ πέλαο γαλάζιας νοσταλγίας
 τ’ὄνειρο τραγουδάει σὰ σειρήνα:
 — Ταορμίνα! Ταορμίνα! Ταορμίνα!

Ὡ κάλεσμα γλυκὸ σὰν τῶν πουλιῶνε
 σὲ πρωινὲς βραγιὲς τὸ Μάη τὸ μήνα!

Κι ὄλο λέω νὰ φύγω, κι ὄλο λέω
 τὰ πάντα στὴ ζωὴ μου νὰν τ’ ἀφήσω,
 νὰ διπλομανταλώσω ὅλες τις πόρτες
 καί, δίχως κὰν τὰ μάτια νὰ γυρίσω,
 μ’ ἄτρεμα τὰ φτερά — ν’ ἀποδημήσω.

Πῶς τρικυμίζει μέσα μου ἡ λαχτάρα
 ν’ ἀφήσω τὴ ζωὴ μου — γιὰ νὰ ζήσω!

Τὰ βράδια, πλαί στὴ λάμπα μου σκυμμένος,
 ξέθωρους χάρτες ναυτικὸς κοιτάω,
 μπροστά μου ἔχω παμπάλαια βιβλία,
 ποὺ κάθε τόσο τὰ φυλλομετρώ:
 τὸ δρόμο ποὺ θὰ πάρω μελετάω.

Μὰ τὰ χρόνια περνᾶνε κι ὄλο μένω,
 πάντα κάτι τυχαίνει — καὶ δὲν πάω...

Κι οὔτε θὰ πάω ποτέ! Ἡ Ταορμίνα
 (κι ἂν ὑπάρχει) γιὰ μένα θεὸ νὰ μένει
 τοῦ ἐξόριστου τ’ ὄνειρου μου ἡ Πατρίδα,
 σὰ μιὰ Εὐτυχία ποὺ μοῦ ’ναι ταγμένη
 καὶ ποὺ, ὄ,τι κι ἂν συμβεῖ — μὲ περιμένει,

ἐνῶ, ἂν εἶχα πάει, τί θὰ ’χα τώρα
 τὴν ἄχαρη ζωὴ μου νὰ γλυκαίνει;

5. dobrodružství

- ambivalentní vztah – obava ze smrti x přitažlivost nebezpečí²³

„...Ἐμένα μ' ἀρέσει νὰ νιώθω τὸν κίνδυνο. Μ' ἀρέσει νὰ τὸν ἀγγίζω, γιὰ νὰ νιώθω τὸ κρῦο ρίγος του νὰ διατρέχει τὸ σῶμα μου. Γιὰ μένα ἡ ἠδονὴ τοῦ φόβου εἶναι δυνατότερη ἀπὸ τὸ πανικὸ αἶσθημα τοῦ φόβου. Ζῶ πολὺ περισσότερο καὶ πολὺ ἐντονώτερα, ὅταν αἰσθάνωμαι ἀπάνω μου τὴν σκιά τῶν μεγάλων φτερῶν τοῦ θανάτου... Μὴ μὲ πάρτετε γιὰ παραδοξολόγο. Ἄν θελήσετε νὰ σκεφθῆτε λιγάκι, θὰ μὲ καταλάβετε.

Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι τὰ μακριὰ χρόνια ποὺ ζοῦμε. Δὲν εἶναι παρὰ οἱ λίγες ἐξαιρετικὲς στιγμὲς, ποὺ μποροῦμε ν' ἀπολαύσωμε ἢ νὰ συγκινηθοῦμε μὲ μιὰ παροξυστικὴ ἔνταση τῶν αἰσθημάτων μας, μὲ μιὰ μέθη τῆς ψυχῆς μας, μὲ τὸ συναίσθημα ὅτι ξεπερνᾶμε τὸν ἑαυτὸ μας. Τὰ μακριὰ χρόνια, τὰ καμωμένα ἀπὸ τίς πνιγερές ὥρες, μικρὲς χαρὲς, καθημερινότητα καὶ μονοτονία, δὲν εἶναι ζωὴ. Ἡ ἀνάμνησή μας δὲν τὰ διατηρεῖ. Δὲν διατηρεῖ παρὰ μόνο τίς λίγες στιγμὲς ποὺ ἀνέφερα καὶ ποὺ διατηροῦνται σὰν ἓνα ἄρωμα κλεισμένο σὲ φιαλίδια καὶ ποὺ ἀρκεῖ νὰ τ' ἀνοίγῃ κανένας κάθε φορὰ γιὰ νὰ γεμίξῃ τὸν ἀέρα.“²⁴

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΤΩΝ ΔΕΚΑΤΡΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Σβέλτη, γοργὴ καὶ γλιστερὴ σὰ φίδι, ὅλη τὴν ὥρα
 ποὺ νὰ τὴν πιάσω τέντωννα τὰ χέρια, ξεγλιστροῦσε
 καί, πάντα προκαλώντας με κι ὅλο ξεφεύγοντάς μου,
 εὐτυχισμένη, — ὀλόκαρδα κι εἰρωνικὰ ἐγελοῦσε.
 Μ' ἀπάνω στὸ κυνηγητὸ κι ἀπάνω στὸ παιχνίδι,
 κάθε ποὺ σμίγαν τὰ κορμιὰ καὶ κόλλαγαν στὴν πάλη,
 ἐκείνη πιά δὲ γέλαγεν ἀθῶα σὰν καὶ πρῶτα
 κι ἐμένα ὡς κύμα ἀνέβαινε τὸ αἷμα στὸ κεφάλι.
 Καί, μιὰ στιγμὴ, ποὺ ἄρπαξα τὴ μέση της καὶ μ' ἄγρια
 ἐπιθυμία τὴν κράτησα μέσα στὴν ἀγκαλιά μου,
 σκλαβώνοντας τὰ πόδια της μέσα στὰ γόνατά μου,
 τὴν εἶδα ποὺ ἀφέθηκε γλυκὰ στὸ σφίξιμό μου,
 ἐνῶ τὰ μάτια ἐγλάρωναν καὶ τρέμανε τὰ χεῖλη:

κι ἔνιωσα ὅτι μέσα της ἐξύπνησε τὸ Θῆλυ.

²³ Markakis, 1969, s. 146–152.

²⁴ Uranis, K.: *Αποχρώσεις*. Athina: Vivliopolion tis Estias, 1971, s. 108–110.

6. milostné vzťahy

- veškeré jeho známosti byly jen krátkodobé
- podoba ženy v Uranisových básních: matka nebo umírající či dokonce mrtvá milenka, často očividně trpící nevléčitelnou chorobou
- konec vztahu Uranis přetváří v básnický obraz milenčiny smrti – postava dívky mizí, její podoba zůstává v básnickových vzpomínkách²⁵

ΕΡΩΤΩΝ ΘΑΝΑΤΟΙ

Τὰ περασμένα μάτια ζητάω ν' ἀναστήσω,
 νὰ ξαναζήσω τις στιγμές πὸ ἐπέρασες κοντά μου,
 νὰ θυμηθῶ τὰ ὄνειράτα πὸ ἐκάναμε τὰ βράδια,
 ὅταν γαλήνη ἐγέμιζε κι ἴσκιους ἢ κάμαρά μου.
 Τὰ γράμματά σου μάτια διαβάζω ἀργά, τις ὥρες
 πὸ ἡ σκέψη μας πλανιέται ἐδῶ κι ἐκεῖ στὰ περασμένα,
 ὅπως κανεὶς σ' ἓνα βουβὸ γυρνᾷ κοιμητήρι,
 διαβάζοντας ὀνόματα σὲ τάφους σκαλισμένα.
 Τοῦ ἔρωτά μας τὸ Βωμὸ τὸν γκρέμισαν τὰ χρόνια
 κι ἐσὺ πὸ στάθηκες γιὰ μὲ ἢ Πολυαγαπημένη
 στὴ μνήμη μου εἶσαι μακρινή, ψυχρὴ σὰν πεθαμένη –
 σὰν πεθαμένη ἄλλων καιρῶν – μέσα σ' ὑγρὴ μιὰ
 κρύπτη,
 πὸ κείτεται μαρμάρινη, μὲ χέρια σταυρωμένα...

Μὰ κάτι ἀπὸ τὸ εἶναι μου ἐπέθανε μὲ σένα.

²⁵ Markakis, 1969, s. 70–93.

ΖΩΗ

Κάποιες φορές, σὰ βράδιαζεν ἀργὰ στὴν κάμαρά μας,
 τ' ὠχρὸ κεφάλι γέροντας στὴν ἀγκαλιά μου ἀπάνω
 καὶ μὲ θλιμμένο ἀνάβλεμμα στηλὰ κοιτάζοντάς με:
 «Θὰ μὲ ξεχάσεις, —ρώταγες—, καλέ μου, σὰν πεθάνω;»
 Δὲ σ' ἀπαντοῦσα. Τὴ φωνὴ τὴν πνίγαν οἱ λυγμοὶ μου
 κι ἔσφιγγα μὲ παροξυσμὸ τ' ἀδύνατο κορμί σου,
 σὰ νὰ 'θελα μὲς στὴ ζωὴ νὰ σὲ κρατήσω, ἐνάντια
 στὸ Χάρο — γιὰ, ἂν δὲν μπόραγα, νὰ πήγαινα μαζί σου.
 Γιατ' ἦσουν ὅλη μου ἡ ζωὴ: χαρὰ της καὶ σκοπὸς της,
 κι ὅσο κι ἂν ἐστρεφόμουνα πίσω στὰ περασμένα,
 δὲν ἔβλεπα, δὲν ἔνιωθα κοντά μου ἄλλη ἀπὸ σένα.
 Μοῦ φαίνονταν ἀδύνατο δίχως ἐσὲ νὰ ζήσω.
 Καί, τώρα ποὺ μὲ ἄφησες, μὲ φρίκη ἀναλογιέμαι

τὸ θανατό σου, ἀγάπη μου, πὼς πάω νὰ συνηθίσω!

ΕΡΩΤΑ ΘΑΝΑΤΟΣ

Ξέρω πὼς πιά δὲ θά 'ρθεις... Χτὲς τὸ δεῖλι, καθισμένοι
 στὴν κάμαρά μου, ἀκούγαμε νὰ στάζει ἀργὰ ἢ βροχή,
 κοιτάζαμε τριγύρω μας νὰ πέφτει τὸ σκοτάδι
 καὶ νιώθαμε νὰ κάθεταί, βαρὺ, μὲς στὴν ψυχὴ.

Σβησμένοι φτάναν ὡς ἐμᾶς οἱ θόρυβοι τοῦ δρόμου,
 στὰ σπίτια, ἀντίκρυ, ἐδῶ κι ἐκεῖ, ἀνάβανε τὰ φῶτα,
 τὸ βράδυ —κρὺο, βροχερὸ— ἔμοιαζε μ' ἄλλα βράδια
 καὶ μόνο ἐμεῖς δὲν ἤμασταν ἴδιοι καθὼς καὶ πρῶτα.

Σὰν ἄλλοτες δὲ νιώθαμε τὸ βράδυ νὰ μᾶς σμίγει,
 δὲν ἀναζητηθήκαμε νὰ σφιχταγκαλιαστοῦμε,
 σὰν ἄλλοτες ὄνειρατα δὲν κάναμε εὐτυχίας:
 ἐχτὲς τὸ βράδυ τίποτα δὲν εἴχαμε νὰ ποῦμε.

Κι ἐμείς πὸν ἀγαπηθήκαμε δυὸ χρόνια, πὸν κι οἱ δυὸ μας
 μὲ μιὰν ἐζούσαμε ζωὴ μονάχα, σὰ δυὸ ξένοι
 καθόμαστε —ἔτσι μακριὰ ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλον—
 ἀμίλητοι καὶ σκεφτικοί, καὶ καταλυπημένοι.

Ὦ! θὰ σκεφτόσουνα κι ἐσύ ὅ,τι κι ἐγώ: πὼς ἦταν
 πικρὸ μιὰ μέρα ὁ ἔρωτας ἀπ' τὶς καρδιές νὰ σβήνει.
 ὦ, ναί! θὰ πόναγες κι ἐσύ καὶ θὰ 'θελες νὰ κλάψεις
 γιὰ τὸ κενὸ τὸ παγερὸ πὸν ὁ θάνατός του ἀφήνει.

Μὰ γιατί νιώθαμε κι οἱ δυὸ πὼς πιὸ πικρὸ εἶναι ἀκόμα
 μὲ τοῦ ἔρωτά μας τοῦ παλιοῦ τὰ λείψανα νὰ ζοῦμε,
 σὰν ἦρθε ἡ ὥρα, δώσαμε σφιχτότερα τὰ χέρια
 κι ἀμίλητοι χωρίσαμε — χωρὶς νὰ φιληθοῦμε.

Σ' εἶδα νὰ χάνεσαι, ἀργὴ σκιά, μέσα στὸ δρόμο,
 ἀφοῦ ἔριξες στερνὴ ματιὰ πρὸς τὸ παράθυρό μας·
 κι ὅταν τριγύρω μου ἔνωσα τὴν παγερὴ ἐρημία,
 τὸ πόσο τότες ἔκλαψα πικρὰ — καὶ γιὰ τοὺς δυὸ μας!

Ξέρω πὼς πιά δὲ θὲ νὰ 'ρθεῖς. Μ' ἄν νὰ μὲ δεῖς
 μποροῦσες,
 μπρὸς στ' ἀνοιχτὸ παράθυρο θὰ μ' ἔβρισκες σκυμμένο,
 σὰν ἄλλοτες πρὸς τὴν καμπὴ τοῦ δρόμου νὰ κοιτάω
 — καὶ θὲ νὰ καταλάβαινες πὼς σένα περιμένω...

7. nostalgia, vzpomínky

- Uranis často hledal útěchu ve vzpomínkách, zejména v těch z dětských let, kdy vzpomínal na bezstarostné dětství a idylickou řeckou krajinu
- Uranisovy vzpomínky na dětství nebyly pouze pozitivní, objevují se i protichůdné pocity²⁶

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Νοσταλγικά τὰ πράσινα θυμᾶμαι περιβόλια
καὶ τὸ λευκὸ σπιτάκι μας στὶς ἀχλαδιές κρυμμένο,
στὰ παραθύρια τοῦ ἄνθιζαν βασιλικὸς καὶ ρόδα
καὶ τὸ μπαλκόνι τοῦ ἦτανε μ' ἀγιόκλημα ζωσμένο...
Ὦ! πῶς ἐκεῖνα τὰ γλυκὰ περάσαν καλοκαίρια...
Λαὸς πουλιὰ τραγούδαγαν, τζιτζίκια ὀχλαλοοῦσαν,
τὰ ξύλινα ἀναστέναζαν πηγάδια καὶ τὰ δέντρα
ἠδονικὰ στὸ πέρασμα τῆς αὔρας ἐριγοῦσαν...
Πῶς νοσταλγῶ τὸ εἰδύλλιο τὸ θεοκριτικὸ
μὲ τῆς περιβολάρισσας τὴν κόρη, ἀπὰ στὸ χῶμα
καὶ τὰ πυκνὰ φυλλώματα τοῦ περβολιοῦ γιὰ δῶμα,
τὰ μεσημέρια, πὸν ἔπεφτε τὸ κάμα κι ἐσιωποῦσε
κάθε ζωὴ καὶ μοναχὰ —κελαριστό, γαλήνιο—
μέσα στ' αὐλάκια τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ κυλοῦσε...

²⁶ Karavias, 1979, s. 110–111.

ΘΥΜΗΣΕΣ

Τοῦ φίλου μου κ. Παύλου Νιρβάνα.

Σᾶς νοστλαγῶ, χαράματα σ' ἑλληνικά ἀκρογιαλία...

Μὲ χίλιες ξύπναγε φωνὲς στὰ περιβόλια ἢ φύση:
πουλιά, τζιτζίκια, θροῖσματα τῶν δέντρων στὸν ἀγέρα,
γόγγοι μαγκανοπήγαδων, γκαρίσματα, γαιδάρων,
κοκόροι ποὺ χαιρέταγαν τὴ γαλανὴν ἡμέρα.

Φλοῖσβοι ἀπαλοὶ τῆς θάλασσας πάνω στὸν ἴσιο ἄμμο,
γέλια παιδιῶν ποὺ λούζονταν στῶν κρύων νερῶν τὸ χᾶδι
καὶ τὸ τραγούδι τοῦ ψαρᾶ ποὺ μακριὰ ἀκουγόταν,
νά μάσει τὸ νυχτερινὸ πού 'ριξε παραγάδι...

"Ὡ ἀκρογιαλία Ἑλληνικά σ' ἔαρινες αὐγές,
χρώματα ρόδινα, δροσιές, ἀρώματα, γαλήνη,
ἦλιε γλυκέ!" Ὡ νά 'τανε, σὰ μιὰ ἀραγμένη βάρκα,
νά 'χε ἡ ξενιτεμένη μου ψυχὴ ἐκεῖ πέρα μείνει...

ΝΟΣΤΑΛΓΙΕΣ

Μοιάζω τούς γέρους ναυτικούς με τις ρυτιδωμένες
καί τις σφιγγώδεις τις μορφές, πού είδα στην Όλλανδία,
παράμερα στών λιμανιών τούς φάρους καθισμένους,
νά βλέπουνε, αμίλητοι, νά φεύγουνε τὰ πλοῖα.

Τὰ μάτια τους, πού εἶχανε δεῖ κυκλῶνες καί ναύγια,
λαχταριστά, νοσταλγικά τὰ παρακολουθοῦσαν,
καθῶς σηκῶναν τις βαριές πού τρίζαν ἄγκυρές τους
καί μπρὸς στοὺς φάρους ἤρεμα, πελώρια περνοῦσαν.

Σε λίγο στὴν ἀπέραντη τῆ θάλασσα ἀλαργεύαν
καὶ χάνονταν, ἀφήνοντας στὴν πορφυρῇ τῆ δύση
ἕναν καπνό, πού αὐλάκωνε τὸν οὐρανὸ πρὶν σβήσει:
κι ὅμως οἱ γέροι ναυτικοί, ἀκίνητοι στοὺς φάρους,
μὲ τῆ μεγάλη πίπα τους σβησμένη πιά στὸ στόμα,

πρὸς τὰ καράβια πού 'φυγαν ἐκοίταζαν — ἀκόμα...

ΔΕΗΣΗ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΑΓΓΕΛΟ ΙΙΙ

Ἄγγελε, στείλε μου ξανά τὰ παιδικά μου χρόνια,
ὅπως γυρνοῦνε στὶς παλιές φωλιές τὰ χελιδόνια,

καὶ στόλισέ μου τὴ ζωὴ τὴν ἄχαρη μὲ μάγια,
ὅπως στολίζουν μιὰ ἐκκλησιὰ μὲ σμύρτα καὶ μὲ βάγια,

λευτέρωσέ με, Ἄγγελε, ἀπ' τῆς Ζωῆς τοὺς νόμους
κι ὀδήγησέ με γιὰ νὰ βρῶ τοὺς ξεχασμένους δρόμους,

ποὺ ἀφήνουν τόπους πίσω τους, ποὺ σύνορα περνᾶνε
καὶ στὸ χαμένο παιδικὸ βασίλειό μου πᾶνε:

— Κι ἂν ἡ ψυχὴ μου ἄλλαξε καὶ δὲν τ' ἀναγνωρίσω,
τότε νὰ κάνεις, Ἄγγελε, τὰ μάτια μου νὰ κλείσω...

- až na výjimky se Uranis ve svém díle soustředí pouze na sebe, svůj život a svou vlastní bolest
- v době svého působení v Portugalsku v letech 1922–1925 se seznámil s portugalským básníkem João de Barrosem, jehož básně prosluly optimismem a radostí ze života, Uranis pod vlivem tohoto přátelství napsal několik básní, jež se vyznačují pozitivní náladou, ale brzy tento tón opustil, protože mu nebyl vlastní²⁷

ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΑ

Ἀκίνητος χαυνωτικὰ στὸ πράο φῶς τοῦ ἡλίου,
ποῦ μέσ' ἀπ' τὰ βαθύσκια φυλλώματα τρυπάει
καὶ κάνει στίγματα ἄπειρα, χρυσὰ πάνω στὴ χλόη,
νιώθω τὰ μέλη μου ἡδονὴ ζεστὴ νὰ τὰ περνάει.
Καὶ μένω, δίχως τίποτα νὰ σκέπτομαι ἢ νὰ θέλω,
κοιτάζοντας στὸ διάφανο καὶ γαλανὸν αἰθέρα
τ' ἄσπρα τὰ νέφη νὰ γλιστρᾶν σὰν κύκνοι σὲ μιὰ λίμνη
ἀπέραντη κι ἀκίνητη μὲς στὴ λαμπρὴν ἡμέρα.
Ὅλα ἡσυχάζουν γύρω μου: τὰ θριαμβικὰ λουλούδια
γέρνουν τοὺς κλώνους τους στὴ γῆς σὰν ἀποκαρωμένα,
μὲ τὰ πλατιά τους πέταλα στὸ φῶς ὀλανοιγμένα.
Μία θαμπάδα χλιαρὴ σκεπάζει τὸ μυαλό μου
κι ἀφήνομαι νὰ κλείσουνε γλυκὰ τὰ βλέφαρά μου,

ἔχοντας γιὰ νανούρισμα τὸ θόμβο ἑνὸς ἐντόμου

²⁷ Karavias, 1979, s. 106–107.

- byl si vědom, že svůj život promrhal v neustálé honbě za přeludy, považoval ho za marný, v básních si často klade otázku, čím je to způsobeno

Η ΖΩΗ ΜΟΥ

Μιά νοσταλγία ολάκερη ή ζωή μου κι ένας πόθος!
 Πότε παλάτια θέλοντας χιμαιρικά να χτίσω
 και πότε ξεφυλλίζοντας τις σκέψεις μου σα ρόδα
 στον τάφο του ὅ,τι πέρασε, — λησμόνησα να ζήσω.
 Τα χρόνια από τα χέρια μου γλιστρήσανε σαν ἄμμος
 που ὄνειροπόλα δάχτυλα κρατᾶνε, κι ἡ ψυχή μου,

μιὰν ὥρα χινοπωρινή που σήμαιναν καμπάνες,
 εἶδε να πέφτει ἀνέκκλητα τὸ Βράδυ στὴ ζωή μου.
 Εἶμαι σα σπίτι ναυτικῶν στὴ θάλασσα κοντά,
 που οἱ ἄντρες ἐχαθήκανε μαζί με τὰ καράβια
 και πού, σα σκούζει ὁ ἄνεμος τ' ἀγριεμένα βράδια,
 οἱ μάνες και οἱ ἀδερφές, μαυροντυμένες, σκύβουν
 τὴν κεφαλὴν ἀμίλητες. σκιαγμένες, σα ν' ἀκοῦνε

στὴν πόρτα, τὴν κατάκλειστη γιὰ πάντα, να χτυποῦνε.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΟ ΘΕΟ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΟΥΣ

Θεέ μου, έτούτη τή νυχτιά τοῦ πένθιμου χειμώνα,
 πού ἀπ' τοὺς αἰώνια ἐαρινοὺς τόπους οἱ ἄγγελοὶ Σου,
 σκυμμένοι στοὺς παντέρημους ἐξῶστες τους, κοιτᾶνε
 τή γῆς κι ἄργά τή ραίνουνε μὲ πέταλα ἀνθῶν ἄσπρων,
 ἐνῶ γυρνάει σιωπηλὴ στὴν ἀπεραντωσύνη·

Θεέ μου, έτούτη τή νυχτιά, πού σκούζουν οἱ ἀγέρες
 ὡσάν ψυχὲς ἁμαρτωλὲς πού οἱ τάφοι δὲν τίς θέλουν,
 σκέψου ὅσους σ' ἓνα φτωχικὸ κρεβάτι ξαπλωμένοι,
 κοιμοῦνται γιὰ νὰ πάρουνε δυνάμεις, λὲς μονάχα
 γιὰ νὰ βαστήξουν κι αὔριο τὸ χτεσινὸ τους πόνο...

Θεέ μου, πάρε ἀνθρώπινη καρδιά καὶ σκέψου ἀπόψε
 τοὺς γερασμένους ποιητὲς πού ζοῦνε πικραμένοι,
 γιὰτι ποτὲς στὴν πόρτα τους δὲ χτύπησεν ἡ δόξα·
 σκέψου ὅσους πού, ὅ,τι ὑψώνουνε μ' ἀγάπη καὶ μὲ μόχτο,
 ἡ Μοίρα τους σὰν ἄνεμος κακὸς τοὺς τὸ γκρεμίζει·
 ἐκείνους πού ἀποστάσανε νὰ ζοῦν καὶ νὰ προσμένουν
 ἓνα αὔριο, στ' ἄλλα ξέχωρο — καὶ πού ποτὲς δὲ θά 'ρθει·
 σκέψου αὐτοὺς πού τοὺς κοιτάει ὁ κόσμος καὶ γελáει,
 τοὺς ἀγαθοὺς μισότρελους, πού τοὺς πειράζουν ὅλοι·
 τοὺς χρονικοὺς τοὺς ἄρρωστους πού ὀλημερίς πεθαίνουν·
 τίς νέες πού εἶναι ἄσχημες καὶ λυώνουνε γι' ἀγάπη,
 δίχως κανεὶς νὰ βρίσκεται γιὰ νὰ τίς ἀγαπήσει·
 ἐκείνους πού μοχθοῦν σκληρὰ γιὰ ν' ἀναπαύονται ἄλλοι·
 τοὺς ἡμερους καὶ τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς κατατρεγμένους,
 πού δὲ μποροῦν νὰ κλάψουνε γιὰτι πολὺ ἐκλάψαν·
 σκέψου, Θεέ μου, ὅσους σ' αὐτὸν τὸν κόσμο εἶναι ταμένοι
 νὰ σκύβουνε, νὰ σέρνονται καὶ νὰ πονᾶνε, δίχως
 στίς ἐκκλησιές Σου νὰ μποροῦν ξαλάφρωμα νὰ βροῦνε,
 γιὰτ' εἶναι τόσο ἡ φτωχὴ φωνὴ τους ραγισμένη
 κι εἶναι ψηλά, πολὺ ψηλά ὁ θρόνος ὁ δικός Σου...

Σκέψου, Θεέ μου, όλους αυτούς που δυστυχοῦν ἀναίτια
καὶ μὴν τοὺς στείλεις γιὰ ἀμοιβὴ τὴν Εὐτυχία τώρα
(ἄχ! ἔτσι πὺ πονέσανε δὲ φτάνει αὐτή!), μὰ κάνε,
ἀπόψε πὺ ὅλοι κλείσανε τὰ μάτια τους στὸν ὕπνο,
νὰ μπεῖ ἀγάλια στὸ φτωχὸ τὸ σπίτι τους ὁ Χάρος
—ὦ, ἔτσι ἀγάλια κι ἀπαλά, πὺ νὰ μὴν τοὺς ξυπνήσει—
καί, σκύβοντας ἀπάνου τους σὰν ἀδερφή, —ὄχι ὡς μάνα,
γιατὶ ἀγκαλιάζει δυνατά, σφίγγει ἄπελπα μιὰ μάνα—,
νὰ τοὺς φιλήσει τὰ κλειστὰ καὶ πικραμένα χεῖλια
καί, μὲς σ' ἐκεῖνο τὸ φιλί, νὰ πάρει τὴν πνοή τους...

Θεέ μου, ἐτούτη τὴ νυχτιὰ τοῦ πένθιμου χειμῶνα,
πὺ ἀπ' τοὺς αἰώνια ἐαρινοὺς τόπους οἱ ἄγγελοί Σου,
σκυμμένοι στοὺς παντέρημους ἐξῶστες τους, κοιτᾶνε
τὴ γῆς κι ἀργὰ τὴ ραίνουνε μὲ πέταλα ἀνθῶν ἄσπρων,
κοντὰ Σου, στὸν Παράδεισο πὺ πᾶν οἱ Ἐκλεκτοὶ Σου,
μὴν πάρεις τοὺς νεκροὺς αὐτούς, μὰ βάλε νὰ τοὺς θάψουν
μὲς στὰ κατὰβαθα τῆς γῆς, ἔτσι πὺ νὰ μὴ φτάνει
τοῦ κόσμου ὁ ἀχὸς στὸν ὕπνο τους — κι ἐκεῖ λησμόνησέ
τους!

TOO LATE

Κι ἂν στέλνουμε μηνύματα μὲ τ' ἄσπρα
ποὺ ἀφήνουμε νὰ φεύγουν περιστέρια,
κι ἂν μπρὸς στὶς Παναγιῆς τίς Ἐλεοῦσες
δεητικά ὑψώνουμε τὰ χέρια,

τοὺς δρόμους τοὺς σκεπάσανε τὰ χιόνια
καὶ κλείσανε σὰν πύλες οἱ οὐρανοί:
ἂν ἦταν (ποὺ δὲν ἦταν!) κάτι νὰ ῥθει,
τώρα πιά εἶναι ἀργὰ γιὰ νὰ φανεῖ.

Ἄ! τί δειλοὶ — καὶ πόσο γελασμένοι
ἐβγήκαμε σὲ ὅλα στὴ ζωὴ μας:
γι' ἀσφάλεια κυκλωθήκαμε μὲ τείχη
— καὶ γίνανε τὰ τείχη φυλακὴ μας.

Ἐμπρὸς στῆς Προσδοκίας τὸ κατώφλι
περάσαμε τὰ νιάτα μας ὀρθοὶ
— ἐνῶ ἦτανε μέσα μας τὸ θάμα
ποὺ τόσο λαχταρούσαμε νὰ ῥθει!...

ΑΛΛΟ ΔΕΝ ΕΚΑΝΑ...

Ἄλλο δὲν ἔκανα παρὰ
σὰ νυχτερίδα τὰ φτερὰ
σὲ τοίχους νὰ χτυπάω,
κάτι σὰν ἓνα θησαυρὸ
— ποὺ οὔτε τὸν βρήκα ἢ θὰ τὸν βρῶ—
παντοῦ ν' ἀναζητᾶω...

Τόσο ποὺ ἔχασα καιρό,
οὔτε πιά θέλω, οὔτε μπορῶ
νὰ κάνω μπρὸς ἢ πίσω!
Μοῖρα: σὰ βάρκα στὴ νοτιά,
χωρὶς πανί, χωρὶς κουπιά,
ὅπου μὲ πᾶς — θ' ἀφήσω...

ΜΑΣΚΕΣ

Γιὰ νὰ ἴμαι εὐχάριστος σὲ ὅλους,
—κι ἀκόμα καὶ στὸν ἑαυτό μου—
ἔκρυψα πάντοτες μὲ μάσκες
ποὺ ἀρέσουνε τὸ πρόσωπό μου

κι ἄλλαξα τόσες στὴ ζωὴ μου,
ποὺ τώρα πιά νὰ μὴ μπορῶ
τ' ἀληθινὸ τὸ πρόσωπό μου
νὰ πῶ ποιὸ εἶναι μὴτ' ἐγώ!

Ἔτσι, ὁ θάνατος σὰ θά ῥθει,
δὲ θά ἴναι ἡ στέρηση μεγάλη:
θ' ἀφήσω μιὰν ἀνυπαρξία
γιὰ νὰ περάσω σὲ μιὰν ἄλλη...

ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΖΩΗ

Εἴμαστε μέσα στὴ ζωὴ σὰ ναυαγοὶ ποὺ ἡ θάλασσα
τοὺς ἔχει σ' ἐρημόνησο ξεβράσει
καὶ ποὺ μὲ μάτια στηλωμένα στ' ἄδειο πέλαγο
προσμένουν ἓνα πλοῖο νὰ περάσει...

Κάθε φορὰ ποὺ ἰδοῦν καπνὸ στὸν ἔρημον ὀρίζοντα,
ἄσπρα σινιάλα στήνουν σὲ κοντάρι
καὶ τ' ἀνεμίζουν μ' ἀγωνία, γιὰ νὰ τοὺς προσέξουνε
καὶ στείλουνε μιὰ βάρκα νὰ τους πάρει...

Ὅμως τὰ πλοῖα, μακριά, πηγαίνουνε τὸ δρόμο τους
καί, μέσα στὴ γλαυκὴ ἀπεραντοσύνη,
οἱ ναυαγοὶ μὲ σπαραγμὸ τὰ βλέπουν ν' ἀλαργεύουνε
κι ὁ μαῦρος τους καπνὸς νὰ σβήνει...

Ὡς ποὺ μιὰ μέρα πιά οὔτε μποροῦν (οὔτε καὶ νοιάζονται)
τὰ μάταια σινιάλα τους νὰ κάνουν
καί, τὸ πικρὸ τὸ βλέμμα ἀπὸ τὸ πέλαγο ἀποστρέφοντας,
ἀφήνουνται —καὶ θέλουν— νὰ πεθάνουν...

Forma

- ačkoli se snažil v rámci básnické formy experimentovat, jeho poezie zůstala ukotvena v tradičních schématech
- jeho četné cesty se promítly i do formální stránky jeho básní – osvojil si osobitou, téměř kinematografickou básnickou techniku, kdy dosahoval zesílení dojmů z básně prostřednictvím násobení a rozmnožování básnických obrazů²⁸
- trpěl velkými pochybnostmi o hodnotě svého díla – z toho důvodu básně neustále přepracovával²⁹

28 Sideri, 1993, s. 8.

29 Karavias, 1979, s. 119.